

॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ एवमेषांसत्यपिप्रत्येकंश्रेष्ठयेत्वातंयाभावादश्रेष्ठमप्यस्तीत्याशयेनाह सर्वेश्रेष्ठानवाश्रेष्ठाइति ॥ २१ ॥ २२ ॥ वस्तुतत्तुमनोमात्रत्वमेवप्राणानामित्याह एकएवममैवात्मेति ॥ २३ ॥ आख्यायिकातात्पर्यंतुयथाएकएवप्राणोऽध्यात्ममुपाधिभेदात्तंचधातूतोऽन्योन्यस्माद्यावर्ततेएवंपरमात्मापिऔपाधिकमनेकधाभावंप्राप्यमिथोहर्षविषादभोक्तृभोग्य

मपिप्रलीनेप्रलयं व्रजंतिसर्वेप्राणाःप्राणभृतांशरीरे ॥ मयिप्रचीर्णेचपुनश्चरंतिश्रेष्ठोऽहंपश्यतमांप्रलीनं ॥ १४ ॥ ब्राह्मणउवाच प्रालीयतततोव्यानः पुनश्चप्रचचारह ॥ प्राणापानावुदानश्चसमानश्चतमब्रुवन् ॥ १५ ॥ नत्वंश्रेष्ठोसिनोव्यानसमानस्तुवशेतव ॥ प्रचचारपुनर्व्यानःसमानःपुनरब्रवीत् ॥ श्रेष्ठोह मस्मिसर्वेषांश्रूयतांयेनहेतुना ॥ १६ ॥ मयिप्रलीनेप्रलयं व्रजंतिसर्वेप्राणाःप्राणभृतांशरीरे ॥ मयिप्रचीर्णेचपुनश्चरंतिश्रेष्ठोऽहंपश्यतमांप्रलीनं ॥ १७ ॥ समानः प्रचचाराथउदानस्तमुवाचह ॥ श्रेष्ठोहमस्मिसर्वेषांश्रूयतांयेनहेतुना ॥ १८ ॥ मयिप्रलीनेप्रलयं व्रजंतिसर्वेप्राणाःप्राणभृतांशरीरे ॥ मयिप्रचीर्णेचपुनश्चरंति श्रेष्ठोऽहंपश्यतमांप्रलीनं ॥ १९ ॥ ततःप्रालीयतोदानःपुनश्चप्रचचारह ॥ प्राणापानौसमानश्चव्यानश्चैवतमब्रुवन् ॥ उदाननत्वंश्रेष्ठोसिव्यानएववशेतव ॥ २० ॥ ब्राह्मणउवाच ततस्तानब्रवीद्वह्नासमवेतान्प्रजापतिः ॥ सर्वेश्रेष्ठानवाश्रेष्ठाःसर्वेचान्योन्यधर्मिणः ॥ २१ ॥ सर्वेस्वविषयेश्रेष्ठाःसर्वेचान्योन्य धर्मिणः ॥ इतितानब्रवीत्सर्वान्समवेतान्प्रजापतिः ॥ २२ ॥ एकःस्थिरश्चास्थिरश्चविशेषात्तंचवायवः ॥ एकएवममैवात्माबहुधाध्युपचीयते ॥ २३ ॥ परस्परस्य सुहृदोभावयंतःपरस्परं ॥ स्वस्तिव्रजतभद्रं बोधायध्वंपरस्परं ॥ २४ ॥ इतिश्रीमहाभारतेआश्वमेधिकेपर्वणिअनुगीताप० ब्राह्मणगीतासुत्रयोर्विंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥ ॥ २४ ॥ ॥ २५ ॥ ब्राह्मणउवाच अत्राप्युदाहरंतीममितिहासंपुरातनं ॥ नारदस्यचसंवादमृषेर्देवमतस्यच ॥ १ ॥ देवमतउवाच जं तोःसंजायमानस्यकिंनुपूर्वंप्रवर्तते ॥ प्राणोपानःसमानोवाव्यानोवोदानएवच ॥ २ ॥ नारदउवाच येनायंसृज्यतेजंतुस्ततोऽन्यःपूर्वमेतितं ॥ प्राणद्वंद्वं हिविज्ञेयंतिर्यगूर्ध्वमधश्चयत् ॥ ३ ॥ देवमतउवाच केनायंसृज्यतेजंतुःकश्चान्यःपूर्वमेतितं ॥ प्राणद्वंद्वंचमेब्रूहितिर्यगूर्ध्वमधश्चयत् ॥ ४ ॥

भावंभजतइति तस्मादैकाल्यबुद्ध्यासर्वैःसर्वत्रानुकंपाकार्येत्युपसंहरति धारयध्वंपरस्परमिति ॥ २४ ॥ इत्याश्वमेधिकेपर्वणिनैलकंठीयेभारतभाष्येअनुगीताप० ब्राह्मणगीतासुत्रयोर्विंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥ ॥ २४ ॥ ॥ २५ ॥ उक्तमैकाल्यमध्यारोपापवादाभ्यांप्रपंचयति अत्रेति ॥ १ ॥ जंतोःसमष्टिव्यष्टिशरीरिणः ॥ २ ॥ येननिमित्तेनकारणेन ततोनिमित्तादन्योपि तंतव्यति पूर्वंप्राक्निमित्तत्वेनएति किंतद्वयं प्राणद्वंद्वंचकिं तिर्यगनुष्णादिकूर्ध्वदिवादिअधःपश्चादि एतेषांरूपपंचयत्तद्विज्ञेयं यद्वातिर्यगित्यादिनाविभुत्वमेवोच्यते ॥ ३ ॥ ४ ॥